

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1652-1663**

Cap. 4. Circa ea, quæ ad Præceptum de Sanctificandis Festis in communi
pertinent.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80586](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80586)

Se^a. I. De P^rcepto III. Problemata. 197

quo, non peccat singuli mortaliter. Quia ex eo, quod quis inducat ad peccandū p^recile, nō plus peccat, quā peccant illi, qui inducuntur. Illi autem qui modico tempore laborāt, mortaliter nō delinquant. Ergo nec inducens. Sanch. *citatus*.

⁴⁰ Quinta causa est occurſus luci tranſitorij. Quia cum Eccleſia indulgeat in die feſto halecum piſcationem, quæ vno tantum anni tempore tranſire aſſolent: pari ratione idem eſt aſſerendum de piſcatione aliorum piſcium, qui ſimiliter certo ſolum tempore anni occurrunt: & de quovis alio lucro tranſitorio quomodolibet repente occurrente. Quia hoc lucrum tranſitorium ceſſans pro grani incommodo reputatur. Sayr. in *Clavi*, lib. 7. cap. 2. num. 10. Caiet. v. *Feſtus dies*, Diana part. 2. traſt. 2. reſol. 34. Bonacin. tom. 2. d. 5. quæſt. vni. puncto 3. num. 15. Nauar. ſum. cap. 13. num. 9.

⁴¹ Sexta cauſa eſt abſentia à loco, in quo dies feſtus celebratur. Quia nullus tenetur legibus ſui domicilij, quæ non obligant in loco, ubi pro tempore reperitur. Vnde Burgenſis cuius Valiſoleto exiſtens, poteſt laborare in die feſto, qui Burgis colitur. Suar. l. 2. cap. 1. n. 11. Nauar. ſum. cap. 13. num. 5. vbi etiam ſeſt. 2.

⁴² Septima diſpenſatio eſt, quam dare poteſt Pontifex valide etiam ſine cauſa. Episcopopus autem diſpenſare poteſt in feſto proprio ſuæ Diœceſis, etiam abſque cauſa. At ſi diſpenſet in feſto de iure communi ſine cauſa, nulla erit diſpenſatio. Quia eſſet in lege Superioris. Quando au-

tem cauſa eſſet euidenter iuſta, non eſt opus diſpenſatione, niſi ad vitandum ſcandalum, & pro foro externo. In dubio verd cauſa iuſta, & ſufficientis ad ſeruilit^r laborandum, ad eundem eſt Episcopopus, ſi cōmodè poſſit: ſi non, Parochus ob iuſtam cauſam ex conſuetudine in aliquibus caſibus par^rcularibus diſpenſare, tum quia cōſuetudine poteſt iuriſdictio acquiri: tum quia ad regim^r animarum ob crebros, ac quotidianaſ cauſas hæc poteſtas Parochis moraliter eſt neceſſaria. Huiusmodi licentiam non poſſunt iudices ſæculares impendere: nec panire illos, qui prauia Episcopopi licentia operibus ſeruilibus die feſto vacauerint, vt declarauit Sacra Cōgregatio Cardinalium apud Dianam p. 5. traſt. 1. reſol. 94. Suar. l. 2. c. 33. num. 3. Sayr. in *Clavi*, l. 7. c. 3. nu. 18. Azor. to. 1. l. 1. c. 18. q. 6. Reginal. l. 19. num. 54. Filhiuc. traſt. 2. num. 215.

Poteſt Episcopopus impertire alicui facultatem ſeruilit^r laborandi hac de cauſa ſeu onere adiecto, vt aliquid conferat in vſus pios, quamvis neceſſitas non urgeat: vt ad emenda luminaria borandi ſub pro aliquo Templo, aut ſacello, dummodo cauſa abſit ſcandali. Quia hoc onus non imponitur ſi moniac^r tanquā datæ licentiæ pretium: ſed cultus ille religioſus ceſſationis ab operibus ſeruilibus, in die feſto mutatur in aliud opus piū erogandi aliquid in ſacrarū ædiū vſus, ſi nō neceſſarios, ſaltē commodos: quod licitè fieri poteſt, vt patet ex c. *Licet*, de feriis. Reginal. l. 19. m. 54. Az. to. 2. l. 1. c. 28. q. 11. Bonac. to. 2. d. 5. q. vni. pun. 3. n. 21.

⁴³ Poteſt Episcopopus auare licentiam leuare alicui in vſus pios conferenda.

SECTIO SECVNDA.

De P^rcepto Decalogi tertio Problemata.

CAPVT IV.

Circa ea, quæ ad P^rceptum de Sanctificandis Feſtis in communi pertinent.

PROBL. I.

Dies Dominici obſeruatione eſt, & non eſt iuris diuini.

⁴⁴ CONVENIENTER admodum Eccleſia obſeruationem diei Sabbati indiſta Hebræis in diem dominicū commutauit. Id quidē ſtatuerunt Apoſtoli cœleſti ducti conſilio ſtatim poſt Chriſti Domini Reſurrectionem in eius memoriam. Nam vt eo die primum lux orbi terrarum illuxit: ſic Seruatoris noſtri, qui ad cœlum nobis aditum patefecit Reſurrectione, quæ eo die fuit, è tenebris ad lucem vita noſtra, (verius mortē dixerim) fuit reuocata. Idē Apoſtoli ſacrum hunc diem Dominicū vocitari voluere. Azor. p. 1. l. 1. c. 2. q. 3. Suar. to. 1. de Relig. l. 2. c. 2. n. 11. Fagund. l. 1. in *Decal.* c. 1. n. 6. Palaus tr. 9. d. 1. pun. 1. v. 1. Quæſerim autem, num diei Dominici obſeruatione indiſta Eccleſiæ ab Apoſtolis, ſit iuris diuini?

⁴⁵ Iuris diuini eſt. Quia ſuccceſſit Sabbato, cuius obſeruatione iuris diuini erat. Ius hoc datū Apoſt. *Eſeb. & Mend. Theol. Aſer. Tom. IV.*

ſtolis, qui Eccleſiæ tradidere Sic Butrio Anchor. Abbas ad c. 3. de feriis, relati à Santio in *Conſil.* l. 5. c. 1. dub. 1. n. 2. Auct. Supplem. ad Sum. Piſan. vt teſtatur Palaus *cit.* Angel. v. *ſerie*, n. 3. Sylueſter v. *Dominica*, q. 1. aſſerens, aliquos dies feſtos eſſe iuris diuini, vt dies *Dominica*, feſtum *Natiuitatis Domini*, *Reſurrectionis*, *Aſcenſionis*, *Pentecoſtes*, & *Epiphania*. Et licet addiderit: *Dominica ſuccceſſit Sabbato, non diuina, ſed Eccleſiaſtica conſtitutione*: vnde arguit Leander de *præ. Eccl.* tr. 1. d. 1. q. 8 Doctorem mutabile ſententiam: non tamen mutauit^r reor, ſed expoſuiſſe. Ac ſi diceret: *Dies Dominica, cuius obſeruationis Apoſtoli diuinitus accepere legem*, eam Eccleſiæ intimarunt, Eccleſiæque ab Apoſtolis acceptam fidelibus præſcripſit.

Non eſt iuris diuini, ſed Canonici. Quia nulli tale præceptum datum à Chriſto reperitur. Ita D. Tho. 2. 2. q. 122. a. 4. ad 4. Caiet. *ibi*, Azor. l. 1. de *præ. c. 2. q. 2*. Suar. tom. 1. de Relig. l. 2. c. 4. num. 8. Fagund. de *Eccl. præcep.* 35. l. 1. c. 2. num. 3. Bonac. d. 5. initio. Palaus to. 2. tr. 9. pun. 1. num. 4. Sanch. *Conſil.* l. 5. c. 1. dub. 1. n. 3. Trull. l. 1. in *Decal.* c. 1. dub. 1. n. 4. Llamas p. 3. merito. c. 5. §. 1. Balſaus verb. *Feſtum* 1. num. 2.

Infirmum equidem primæ ſententiæ fundamentum inuenio. Vndenam enim conſtat Apoſtolos præceptum diuinum de Dominice obſeruatione Eccleſiæ indicendum accepiſſe? Idē ſecundam ſententiam tor grauibus Doctoribus approbatam longe probabiliorem eſſe aſſeruiſſim.

⁴⁶ Non eſt iuris diuini.

⁴⁷ Probabilius iudico eſſe iuris Canonici.

PROBL. I.

Obseruatio Dominici diei potest, & non potest humana lege, vel consuetudine abrogari.

48
Abrogari non potest.

A Brogari non potest. Quia est iuris diuini, ad cuius abrogationem nihil humana lex, aut consuetudo potest. Sic nonnulli Doctores ad cap. Licet, & cap. Conquestus, de feriis. Abbas ibi, & reliqui asserunt obseruationem Dominici diei iuris diuini esse: nempe Angel. verb. Feria, num. 3. & Syluest. verb. Dominica, question. 1.

49
Potest abrogari.

Potest abrogari simpliciter loquendo. Quia introducta est lege humana. Ita Suar. libr. 2. cap. 4. num. 9. Fagund. prac. 3. Eccles. lib. 1. cap. 2. num. 4. Palas tractat. 9. d. 1. puncto 1. num. 4. Balaeus verb. festum 1. num. 2. Azor. lib. 1. de 3. prac. Decal. cap. 2. quest. 2.

50
Absolue potest abrogari, existimo, sed nunc quanto abrogabitur.

Profecto quasi de Ecclesiae absoluta potentia obseruationem diei Dominici mutari, aut tolli posse crediderim. At de facto nunquam abrogabitur lege, aut consuetudine. Quia licet sit Ecclesiasticum praecceptum, est tamen tam propinquum diuino, & ita confirme legi naturali, ut secundum potentiam ordinariam abrogari omnino, aut tolli non possit, quamvis bene in particulari dispensari.

PROBL. III.

Est, & non est praecceptum diuinum, vel naturale de instituendis aliquibus festis diebus.

51
Non est praecceptum diuinum.

Minime quidem est. Quia in scriptura Canonica non habemus traditam, quod Christus Dominus alicuius festi obseruationem instituerit, vel vllum de hac re praecceptum suae Ecclesiae traderit: cui sane praeter Fidei, & Sacramentorum leges nulla praeccepta posuimus tradidit, sed suis Ministris tradenda commisit. Sic Suar. lib. 2. cap. 2. & cap. 4. num. 8. Fagund. libr. 1. de 5. Eccles. prac. capit. 2. numer. 3. Palas tom. 2. tractat. 9. d. 1. puncto 1. numer. 4.

52
Est praecceptum diuinum.

Est praecceptum diuinum & naturale de aliquibus diebus festis instituendis. Quia praecceptum diuinum vetus de festis sanctificandis adhuc quoad morale permanet: sed moribus maxime necessarium, esse aliquem diuinum cultui dicatum: Ergo & aliquos festos institueret. Difficile enim seruari ab omnibus posset praecceptum de Deo colendo, nisi vniuersaliter ad id dies festus omnibus institueretur. Ita Coar. lib. 4. variar. cap. 19. num. 1. Corduba, quem citat, ac sequitur Sanch. Consil. lib. 5. cap. 2. num. 4.

53
Eius probabilius esse crediderim.

Probabilius esse credo, praecceptum diuinum naturale esse de festis instituendis ad Dei cultum quamvis qui, & quot dies, & quomodo feriandi sint, Ecclesiae est arbitrio relictum. Nec ex eo quod hunc diem, neque alium Christus signauerit, inferitur, Ecclesiae suae satis

non prouidisse Prouidit equidem; siquidem suo Vicario potestatem reliquit designandi diei, prout magis expedire iudicauerit: & insuper imperauit proculdubio talem designationem. Proxima verba haec à P. Castro Palao accipi. Quem quidem Leander de prac. 1. Eccles. tra. 1. d. 1. quest. 10. arguit inconsequentiam, quia paulo superius dixerat, nullum de hac re praecceptum à Christo Domino fuisse Ecclesiae traditum, sed suae Ecclesiae commississe. Commisit quidem suae Ecclesiae, ut praecceptum hoc praescriberet, & imperauit, ut designationem dierum festorum speciatim exprimeret. Passim Leander annotat Doctores sapientissimos inconsequenter fuisse locutos, & id non semel per transennam indicat sed in eadem questione saepe inculcat, ut in hac: postquam enim dixerat, Imò & Castro Palao licet oppositam sententiam tueatur, & ideo non consequenter: mox replicat censuram, Sic F. alao, sed certe non consequenter ad suam doctrinam. Facilius est, reuerende Pater, captam sapientis cuiusque subterfugere Doctoris scribentis sensum, quam doctissimum virum inconsequenter fuisse locutum.

PROBL. IV.

Festi dies à media nocte usque ad alteram mediam noctem debent, & non debent vniuersaliter computari.

Computari non debent à media nocte in mediam noctem, sed quoad cessationem operibus terilibus incipiant, & finiantur à vespere in vespere, vel ab initio diei festi, diluculo. Quia sic vniuersim ferè vbique terrarum festa coluntur. Sic Abbas ad cap. 1. de feriis. Angel. verb. Dies, initio. Syluest. verb. Dominica, & alij.

Debent computari vniuersaliter non à vespere in vespere, sed à media nocte in mediam noctem. Quia vbique ferè vsu receptum est, ut dies festi sic colantur iuxta Romanam consuetudinem, quae est totius Ecclesiae norma. Ita Suar. lib. 2. cap. 3. 1. num. 4. Nauar. sum. cap. 13. n. 5. Filliuc. tract. 27. num. 78. Layman. lib. 4. tract. 7. cap. 2. num. 1. Bonac. tom. 2. d. 5. quest. vii. punct. 1. num. 7. Manu. part. 1. cap. 12. num. 4. Sanch. Consil. lib. 5. cap. 2. dub. 5. num. 5. Trul. prac. 1. Decal. cap. 1. dub. 2. num. 6. Palas tractat. 9. d. 1. pag. 3. num. 3.

Ego quidem existimo, diem festum pro diuersitate regionum diuersimodè computari, ut expresse dicitur c. Quoniam, de feriis. Aliquando à vespere diei praecedentis usque ad sequentis vespere iuxta cap. 1. & 2. de feriis, & cap. 1. de consecrat. dist. 3. At in Hispania Gallia, & Italia à media nocte usque ad mediam noctem dies festus computatur continetque viginti quatuor horas. Vnde vniuersaliter loquendo haec est communis computatio. Hinc subtraxerim Pedrazam qui in sum. prac. 3. Decal. docuit, in Hispania ex generali consuetudine festum diem inchoari vespere praecedenti, & sequenti vespere terminari: quod falsum omnino.

PROBL.

PROBL. VI.

Humana potestate spatium viginti & quatuor horarum dei festi valet, & non valet imminui.

57
Certum sup.
pro.

Certum est posse institui diem festum colendum solummodo usque ad meridiem, Quia non est ius diuinum, aut naturale, quod id prohibeat. Optime ergo Pontifex poterit pro vniuersali Ecclesia dimidij diei festum constituit; vel usque ad meridiem (in quo calu necessario audiendum est Sacrum) vel à meridiè usque ad vesperam. Suar. l. 2. c. 1. §. 8. Quæstio- rim verò, an potestate humana spatium vigin- ti quatuor horarum festi iam instituti immi- nuì queat?

58
Non potest
imminui.

Non potest imminui speciatim in Domini- ca, in festis Natalis, Epiphaniæ, Ascensionis Domini, & Pentecostes. Quia festi hæc sunt iuris diuini, & per viginti quatuor horas in- tegras celebrantur. Sic Angel. v. *Dies initio*, Syluest. & supplem. Pila v. *Dominica*.

59
Imminui po-
test.

Imminui potest omnium festorum dierum spatium. Quia omnis diei festi etiam Domini- cæ observatio est iuris humani, (vt vidimus) & quod viginti quatuor horarum spatio co- li debeat. Ergo potestate humana illud potest spatium imminui. Ità Azor. *pun. 2. l. 1. cap. 26. quæst. 1. & cap. 28. quæst. 9.* Suar. l. 2. cap. 1. nu- mer. 9. Leand. de præc. Eccl. tract. 1. d. 1. quæst. 19.

60
Mibi hoc
certum.

Hoc adeo certum esse reor vt iudicem, me- rito P. Suarez citatus dixisse contrariam sen- tentiam esse improbabilem: & c. 10. num. 2. ef- se falsam: & cap. 3. numer. 3. esse ridiculam. Attamen eam Leander probabilem esse fate- tur dicens, nostram esse longè multo proba- biliozem.

CAPVT V.

Circa eos, qui facultatem habent dies festos instituendi.

PROBL. V.

Episcopi habent, & non habent ius diem festum instituendi alicuius nondum in sanctorum numerum relati à Pon- tifice.

61
Habent qui-
dem.

HABENT quidem. Quia cap. Con- questus, numer. 2. absolute & sine li- mitatione habetur, eos dies festos agi oportere, quos singuli Episcopi in suis Diocesisbus vna cum populo & Clero colendos esse duxerint. Sic Vincent. & alij veteres Canonistæ, teste Abbate ad cap. Con- questus, & cap. Pronunciandum, de feriis. Et Azor. citandus horum sententiam innuit esse probabilem, dum oppositam vocitat verio- rem.

Minimè habent. Quia Alexand. III. cap. 1. de relig. & vener. SS. expressè decreuit, & decla- rauit, minimè licere pro sancto aliquem cole- re, aut venerari absque Romani Pontificis au- thoritate. Ergo Episcopi nequeunt vllius sancti nondum à Pontifice in sanctorum relati nu- merum diem festum instituere. Ità Suar. l. 2. c. 1. num. 5. Palastrat. 9. d. 2. pun. 2. num. 2. Azor. tom. 2. l. 1. cap. 26. §. 4. Sanch. l. 2. Decal. cap. 43. num. 9. & in consil. l. 5. cap. 2. dub. 5. m. 6. & alij communiter.

62
Non habent

Fateor Episcopos pro suis Diocesisbus posse dies festos designare, vt expresse habetur cap. *Esse olim hæc*, conquestus, de feriis, ibi: *Ceterisque solemnitati- bus, quas singuli Episcopi in suis Diocesisbus cum Clero, & populo duxerint, solemniter vene- randas.* Porro hæc festiuitates ab Episcopo desi- gnandæ debent esse Christi Domini, Beatissi- mæ Virginis, vel alicuius Diui à Pontifice in sanctorum numerum relati. Quia estd olim potuerint Episcopi sancti non declarati à Pon- tifice instituere festum; iam minimè possunt ob expressam Alexandri III. prohibitionem merito la am propter inconuenientia, quæ ex singularem Episcoporum approbatione po- terant prouideri.

63
Esse olim hæc
buisent nunc
minimè han-
bent.

PROBL. VI.

Beatificante Pontifice aliquem sanctum licet, & non licet cuiuslibet Episcopo festum illius publicè instituere.

NON licet. Quia cum Pontifex aliquem sanctum beatificat solum permittit ali- cui Prouinciæ, vel Religioni, in illius me- moriam, vel honorem Sacrificium offerri, ho- râlve Canonicas recitare: Ergo non permittit festum instituere præcipue extra illam Prouin- ciam, & Religionem, vbi non est concessa illius Diui celebratio: alias nulla esset huius sancti beatificati à Canonizato differentia. Sic Sanchez tom. 1. sum. l. 2. cap. 43. num. 9. Azor. tom. 2. l. 1. cap. 26. quæst. 4. Barbo. in collect. tom. 1. l. 2. tit. 9. cap. 5. numer. 24. Villalob. tom. 2. sum. tract. 32. dub. 1. numer. 3. Diana punct. 3. tract. 5. resol. 9.

64
Non licet.

Licet omnino cuiuslibet Episcopo in sua Diocesi de Sancto à Pontifice beatificato festum instituere. Quia eo ipso, quo Pontifex in honorem alicuius Sancti diuinum Sacrifi- cium ab aliqua persona celebrari permittit, vniuersæ Ecclesiæ prouidit talem sanctum adorandum, & colendum quolibet solemnè cultu: nam Sacrificium est cultus publicus no- mine totius Ecclesiæ factus, & omnium ma- ximus: Ergo tacite permittit, vt quolibet alio inferiori cultu celebretur: ac proinde per- mittit, vt in sanctorum catalogo referatur, in publicis precibus innocetur. Tempia, & aræ in eius memoriam erigantur, horæ Canoni- cæ recitentur, eius imago cum diademate de- pingatur & in altari adoranda collocetur: ac tandem festa instituuntur; quia omnes hi cul- tus inferiores sunt cultu per Sacrificium exhi- bito. Ità Palaus tom. 2. tr. 2. tract. 9. d. 2. pun. 2. nu- mer. 3. Suar. l. 2. de festis, cap. 1. num. 5. Fagun. de s. præc. l. 1. cap. 3. 14. & 15. Bellarm. l. 1. de Beat.

65
Licet omni-
nd.